USNESENÍ EVROPSKÉHO PARLAMENTU (EU) 2021/1678

ze dne 29. dubna 2021

obsahující připomínky, které jsou nedílnou součástí rozhodnutí o udělení absolutoria za plnění rozpočtu společného podniku Shift2Rail na rozpočtový rok 2019

EVROPSKÝ PARLAMENT,

— s ohledem na své rozhodnutí o udělení absolutoria za plnění rozpočtu společného podniku Shift2Rail na rozpočtový rok 2019,

— s ohledem na článek 100 a přílohu V jednacího řádu,

— s ohledem na stanovisko Výboru pro dopravu a cestovní ruch,

— s ohledem na zprávu Výboru pro rozpočtovou kontrolu (A9-0111/2021),

A. vzhledem k tomu, že společný podnik Shift2Rail (dále jen „společný podnik“) byl zřízen v červnu 2014 nařízením (EU) č. 642/2014 na dobu 10 let;

B. vzhledem k tomu, že zakládajícími členy jsou Evropská unie zastoupená Komisí a partneři z oblasti železničního odvětví (klíčové zainteresované subjekty včetně výrobců železničního vybavení, železničních podniků, provozovatelů infrastruktury a výzkumných středisek), s možností, že další subjekty se na společném podniku mohou podílet jako přidružení členové; vzhledem k tomu, že příspěvky jiných členů než Unie by neměly být omezeny pouze na pokrytí správních nákladů a spolufinancování potřebné k realizaci akcí v oblasti výzkumu a inovací, ale měly by se týkat i dalších činností;

C. vzhledem k tomu, že hlavním cílem společného podniku je přispět k dosažení jednotného evropského železničního prostoru, zvýšit atraktivitu, konkurenceschopnost, udržitelnost a integraci evropského železničního systému, a to mimo jiné usnadněním modálního přechodu ze silniční a letecké na železniční dopravu;

D. vzhledem k tomu, že společný podnik začal samostatně fungovat v květnu 2016;

Obecné připomínky

1. konstatuje, že Účetní dvůr ve zprávě o ověření roční účetní závěrky společného podniku za rok 2019 (dále jen „zpráva Účetního dvora“) dospěl k závěru, že účetní závěrka zobrazuje věrně ve všech významných ohledech finanční situaci společného podniku k 31. prosinci 2019, výsledky jeho činnosti, jeho peněžní toky a změny čistých aktiv za daný rok v souladu s jeho finančním nařízením a s účetními pravidly, která přijal účetní Komise; na základě zprávy Účetního dvora konstatuje, že uskutečněné operace, na nichž se zakládá účetní závěrka, jsou ve všech významných ohledech legální a správné;

2. konstatuje, že maximální příspěvek Unie na činnost společného podniku na období stanovené v nařízení, který má být vyplácen v rámci programu Horizont 2020, činí 450 000 000 EUR (včetně příspěvků od ESVO); konstatuje, že mimo Unii mají všichni členové společného podniku (průmyslová uskupení) poskytnout zdroje ve výši nejméně 470 000 000 EUR, a to v podobě věcných a peněžních příspěvků nejméně v hodnotě 350 000 000 EUR na provozní a správní náklady společného podniku a věcných příspěvků v hodnotě nejméně 120 000 000 EUR na další činnost společného podniku;

3. konstatuje, že společné podniky, které získávají finanční příspěvek od členů společného podniku ze soukromého sektoru, uplatňují různé postupy; vyzývá k harmonizaci výpočtu věcného plnění v rámci všech společných podniků; domnívá se, že společný postup by měl zajistit transparentní a účinné metody hodnocení vedoucí k zajištění skutečné hodnoty příspěvku; vyzývá Účetní dvůr, aby zajistil dohled nad audity prováděnými nezávislými externími auditory; vyzývá rovněž k přijetí vhodného právního rámce, který by zajistil, aby do konce programu bylo dosaženo požadované částky finančního příspěvku; poznamenává, že součástí tohoto právního rámce by mohl být požadavek, aby byl soukromý příspěvek vyplácen před odpovídajícím příspěvkem Unie nebo zároveň s ním;

4. konstatuje, že činnosti podniku Shift2Rail v oblasti výzkumu a inovací se celkově účastní více než 400 veřejných a soukromých subjektů z železničního odvětví;

5. poukazuje na příspěvek společného podniku k plnění cílů Zelené dohody pro Evropu; vítá v tomto ohledu výzkumné a inovační úsilí podniku Shift2Rail o to, aby byl železniční systém v Evropě udržitelnější, více digitální, konkurenceschopnější, spolehlivější a atraktivnější;

6. podporuje návrh na vytvoření evropského partnerství pro výzkum a inovace v oblasti železniční dopravy, které by mělo navázat na úspěšnou činnost společného podniku; zdůrazňuje, že je třeba prozkoumat možnosti financování programů a projektů v rámci unijních programů, jako je Nástroj pro propojení Evropy, plán Digitální Evropa, Evropský fond pro regionální rozvoj a Fond soudržnosti, a rozvíjet součinnost mezi novým partnerstvím a stávajícími mechanismy financování;

7. domnívá se, že s cílem vytvořit podmínky pro plynulou integrovanou dopravu by měl nástupce podniku Shift2Rail spolupracovat v rámci svého výzkumného programu s ostatními druhy dopravy; poukazuje na to, že automatizace a digitalizace odvětví železniční dopravy by měla být jednou z priorit tohoto nástupce;

8. vyzývá Komisi, aby zajistila, aby se budoucí program činnosti společného podniku řídil požadavky a cíli stanovenými v právních předpisech EU, pokud jde o zmírňování změny klimatu a digitalizaci, a aby sledoval strategie, které v této oblasti vypracovala Komise i dotyčné odvětví;

Rozpočtové a finanční řízení

9. bere na vědomí, že konečný rozpočet, který byl k dispozici v roce 2019, zahrnoval prostředky na závazky ve výši 83 071 000 EUR a prostředky na platby ve výši 81 563 000 EUR, včetně nevyužitých rozpočtových prostředků z předchozích let, účelově vázaných prostředků a prostředků přerozdělených na příští rok; bere na vědomí, že v roce 2019 byla míra plnění prostředků na závazky 97 % a prostředků na platby 86 %;

10. bere na vědomí, že na rok 2019 byl k dispozici aktivní rozpočet společného podniku v rámci programu Horizont 2020 ve výši 80 197 000 EUR v prostředcích na závazky a 78 569 000 EUR v prostředcích na platby; bere na vědomí, že Účetní dvůr ve své zprávě uvádí, že společný podnik na konci roku 2019 vyčerpal 100 % prostředků na závazky a 88 % prostředků na platby, jež byly dostupné pro projekty v rámci programu Horizont 2020, a že platby předběžného financování na projekty programu Horizont 2020 vybrané v rámci výzvy k předkládání návrhů z roku 2019 odpovídaly 65 % hodnoty operačních plateb provedených v průběhu roku;

11. bere na vědomí, že členové z železničního odvětví přispěli na program Horizont 2020 ke konci roku 2019 potvrzenými příspěvky v celkové výši 76 827 000 EUR, jež zahrnují potvrzené věcné příspěvky v celkové výši 68 645 000 EUR, a dále věcnými příspěvky v celkové výši 182 506 000 EUR určenými na další činnost, zatímco celkový peněžní příspěvek Unie činil 221 743 000 EUR;

12. konstatuje, že v roce 2019 společný podnik vybral a podepsal 17 grantových dohod (ze 48 obdržených návrhů), a to na základě výběrových řízení z roku 2019, a že jedno téma nebylo pokryto; mimoto konstatuje, že z udělených a podepsaných grantů bude financována činnost v oblasti výzkumu a inovací až do výše 74 760 000 z celkové hodnoty 148 551 000 EUR a že ostatní členové (jiní zakládající členové než Unie a přidružení členové) v tomto ohledu souhlasili s tím, že své žádosti o financování omezí na 44,44 % celkových nákladů projektů (tj. 41,44 % na jednoho jiného člena po zohlednění jeho závazků); konstatuje, že výběrových řízení z roku 2019 se zúčastnilo 90 malých a středních podniků (20 %), že 40 těchto podniků bylo vybráno k poskytnutí finančních prostředků (44,4 %) a že kromě toho představují tyto podniky 30 % subjektů vybraných v otevřených výzvách k předkládání projektů; konstatuje, že v prvním čtvrtletí roku 2019 byly podepsány dva granty, které souvisely s výběrovým řízením z roku 2018;

13. konstatuje, že na konci roku 2019 probíhalo 72 projektů (32 na základě výzev k předkládání projektů členů a 40 na základě otevřených výzev k předkládání projektů): 56 projektů bylo rozděleno mezi 6 inovačních programů, 10 projektů mezi průřezové činnosti a 6 projektů bylo přiděleno na inovační program X;

Výkonnost

14. konstatuje, že společný podnik používá ke sledování výkonnosti a průřezových aspektů zvláštní klíčové ukazatele výkonnosti k programu Horizont 2020 a také klíčové ukazatele, jež jsou specifické pro společný podnik, například ukazatele účinnosti železničního dopravního systému; konstatuje, že společný podnik v průběhu roku 2019 pokračoval v práci na příští verzi modelu klíčových ukazatelů výkonnosti (předložena v roce 2018 jako verze č. 1, „Release 1“) a že na schůzi správní rady v listopadu 2019 byla představena verze č. 2.0 modelu klíčových ukazatelů výkonnosti ve formě internetového nástroje („Release 2.0“);

15. žádá, aby společný podnik přezkoumal svou komunikační strategii s cílem zajistit, aby si příslušné zúčastněné strany byly vědomy jeho úkolů, činností a úspěchů.

16. vyzývá Komisi a Účetní dvůr, aby vypracovaly důslednou metodu sledování výkonnosti s cílem hodnotit přínos společného podniku a zahrnout jeho sociální dopad a dopad na zaměstnanost a trh, přičemž výsledky tohoto hodnocení by měly být použity při budoucím rozdělování finančních prostředků EU;

17. konstatuje, že do konce roku 2019 bylo ve snaze dosáhnout úrovně technické připravenosti 6/7, pokud jde o prokázání provozuschopnosti (ukončení plánováno na rok 2022) realizováno více než 50 % programu společného podniku týkajícího se činnosti v oblasti výzkumu a inovací, že obecně byla plánovaná činnost realizována v rámci všech projektů, s tím, že plánovaná činnost byla z méně než 80 % realizována pouze v případě 8 technických demonstrátorů / pracovních oblastí (z nichž bylo v případě jednoho technického demonstrátora dosaženo méně než 50 % činnosti), a že společný podnik zahájil činnost v oblasti výzkumu a inovací na základě výběrových řízení z roku 2019;

18. konstatuje, že vývoj stávajících činností společného podniku směřuje k tomu, aby byly předvedeny v roce 2022, že tyto činnosti představují součást systematičtější transformace železnic, která strategicky vychází z Digitální agendy a ze Zelené dohody, tedy z iniciativ Komise, a že v září 2019 byl uspořádán první seminář ve formě brainstormingu na téma příštího partnerství a cílů železničního odvětví, jehož se Komise zúčastnila jako pozorovatel; dále konstatuje, že společný podnik přispěl k posouzení dopadu podniku Shift2Rail, které koordinovalo generální ředitelství pro výzkum a inovace, a k vypracování „podpůrné analýzy pro definování budoucího partnerství na poli výzkumu a inovací v odvětví železnic na základě příštího víceletého finančního rámce“, kterou koordinovalo generální ředitelství pro mobilitu a dopravu, a podpořilo přípravu strategického dokumentu o nástupci podniku Shift2Rail; konstatuje, že společný podnik předložil v říjnu 2019 katalog řešení, v němž vyzdvihl výhody řešení, které Shift2Rail přináší koncovým uživatelům, provozovatelům a provozovatelům nebo dodavatelům infrastruktury, a upřesnil termíny dokončení;

19. konstatuje, že během roku 2019 společný podnik pokročil v plnění svých cílů a zajistil provádění programu Shift2Rail, díky čemuž byly splněny zásady účelnosti a efektivity řádného finančního řízení; konstatuje, že podle odhadů činily projektové náklady na činnost prováděnou v roce 2019 celkem 117,5 milionu EUR (z čehož 98,9 milionu EUR poskytli ostatní členové);

20. konstatuje, že podle zprávy Účetního dvora dosáhla na konci roku 2019 míra plnění programu Horizont 2020 78 %, pokud jde o zadávací řízení na činnosti přidělené společnému podniku;

21. domnívá se, že otázku práv duševního vlastnictví je třeba řešit u všech smluv, které mohou vést k zamýšleným výstupům nebo výsledkům činnosti; má za to, že cílem je ochránit práva jednotlivých tvůrců, ale rovněž poskytnout informace o tom, jak bude toto právo použito v budoucnosti; jelikož je dotyčná činnost financována i z veřejných prostředků, měly by být výsledky transparentní, přístupné veřejnosti a měly by se na ně případně vztahovat zvláštní požadavky, např. pokud jde o interoperabilitu; vyzývá Komisi, aby vytvořila právní rámec pro práva duševního vlastnictví a jejich uplatňování na trhu, včetně zvláštních požadavků a rozdělení zisku;

Zaměstnanci a zadávání zakázek

22. konstatuje, že k 31. prosinci 2019 bylo v souladu se schváleným plánem pracovních míst obsazeno 24 pracovních míst, která zahrnovala tři vyslané národní odborníky, pět dočasných zaměstnanců a 16 smluvních zaměstnanců, a že s cílem zajistit kontinuitu provozu přijal společný podnik v souladu se služebním řádem výjimečně jednoho smluvního zaměstnance na dobu jednoho roku, který nahradil jednoho dlouhodobě nepřítomného dočasného zaměstnance; bere na vědomí vysokou fluktuaci zaměstnanců společného podniku, jež je způsobena tím, že na rozdíl od téměř všech orgánů, agentur a společných podniků Unie se tento společný podnik řídí plánem pracovních míst, podle něhož má být 25 % míst v podniku obsazeno dočasnými zaměstnanci a 75 % smluvními zaměstnanci;

23. konstatuje, že klíčové ukazatele výkonnosti týkající se genderové vyváženosti, které jsou uvedeny ve výroční zprávě o činnosti společného podniku za rok 2019, vykazují velmi nízkou účast žen ve správní radě – pouze 16 %, ačkoliv ženy tvořily 33 % zástupců společného podniku a 33 % členů vědeckého výboru;

24. konstatuje, že společný podnik vyhlásil v roce 2019 v souladu se zásadami finančního nařízení a s pokyny Komise výzvy k podávání nabídek pro provozovatele železnic a pro podpůrné služby poskytované společnému podniku a že na konci roku 2019 nebyla ještě dvě z těchto výběrových řízení dokončena;

Interní audit

25. konstatuje, že útvar interního auditu provedl v roce 2019 audit grantového procesu od určení témat výběrových řízení až po podpis grantové dohody a že v návaznosti na závěrečnou zprávu o auditu vydanou v říjnu 2019 uznal tento útvar pokračující snahy společného podniku bedlivě sledovat délku fáze přípravy grantu, aby bylo zajištěno dodržení kýžené „doby pro udělení grantu" stanovené pro program Horizont 2020; bere na vědomí, že společný podnik začal provádět nápravné kroky, které jsou uvedeny v akčním plánu pro čtyři důležitá doporučení adresovaná vedení;

26. konstatuje, že společný podnik podal do konce roku 2019 zprávu o provedení všech doporučení, která vyplynula z omezeného přezkumu uplatňování norem interní kontroly z roku 2018;

Interní kontrola

27. konstatuje, že podle zprávy Účetního dvora zavedl společný podnik spolehlivé předběžné kontrolní postupy založené na přezkumu finanční a provozní dokumentace a že je povinen zavést nový rámec Komise pro interní kontrolu vycházející ze 17 zásad této interní kontroly; dále konstatuje, že podle zprávy Účetního dvora na konci roku 2019 již společný podnik dokončil rozdílovou analýzu na základě stávajícího systému interní kontroly a vypracoval ukazatele pro posuzování účinnosti nových zásad interní kontroly a souvisejících charakteristik;

28. konstatuje, že v dubnu 2019 zhodnotil společný podnik svou činnost v oblasti výzkumu a inovací prostřednictvím třetího hodnocení kontrolních opatření, která zohlednila výstupy a zprávy předložené v souvislosti s ročním přezkumem projektů z let 2015–2016 a z roku 2017, jež koordinovali ostatní členové, a současně zajistil řádné uplatňování doporučení, která vzešla z předchozích hodnocení tohoto druhu; dále konstatuje, že kvalita některých výstupů byla nevyhovující, že společný podnik žádal opakovaně o předložení dalších výstupů a pozastavených technických a finančních zpráv a že tento proces je stále obzvláště náročný, neboť jej nelze plánovat dopředu; poukazuje na to, že společný podnik v roce 2019 testoval u některých projektů nový průběžný proces přezkumu výstupů v kombinaci s kontrolou u příležitosti ročního přezkumu a že tento test byl shledán úspěšným; žádá společný podnik, aby informoval o veškerém vývoji v této souvislosti;

29. konstatuje, že společný podnik pokračoval v uplatňování strategie podniku Shift2Rail pro boj proti podvodům na období 2017–2020, která doplňuje strategii programu Horizont 2020; dále konstatuje, že pro vykazování výsledků v oblasti prevence a odhalování podvodů se používá pět ukazatelů a že v roce 2019 byl přezkoumán akční plán pro provádění dané strategie, který se vztahuje na jednotlivé fáze boje proti podvodům (jejich prevenci, odhalování, vyšetřování a nápravná opatření);

30. bere na vědomí, že podle zprávy Účetního je za následný audit plateb v rámci programu Horizont 2020 provedených společným podnikem odpovědný společný útvar auditu Evropské komise a že na základě výsledků tohoto následného auditu, které byly k dispozici ke konci roku 2019, vykázal společný podnik u projektů programu Horizont 2020 reprezentativní míru chyb ve výši 1,54 % a míru zbytkových chyb ve výši 0,91 % (zúčtování a konečné platby); na základě návrhu nařízení Komise o programu Horizont 2020 konstatuje, že každoroční riziko chyby v rozmezí 2 až 5 % ročně je realistickým cílem, vezmou-li se v úvahu náklady na kontroly, opatření navržená ke zjednodušení pravidel a související inherentní riziko spojené s úhradou nákladů výzkumného projektu, a že konečným cílem je dosáhnout při ukončení programů (po zohlednění finančního dopadu všech auditů, nápravných opatření a zpětného získání prostředků) takové míry zbytkových chyb, která se bude co nejvíce blížit 2 %;

31. bere na vědomí, že s cílem potvrdit míru chyb při následném auditu zkontroloval Účetní dvůr v rámci kontrol operačních plateb náhodně vybraný vzorek plateb provedených v rámci programu Horizont 2020 v roce 2019 na úrovni konečných příjemců a že tyto podrobné audity odhalily drobné kvantifikovatelné chyby týkající se vykázaných nákladů na zaměstnance, přičemž k hlavním zdrojům těchto chyb patřily nárokované odpracované hodiny o svátcích a používání jednotkových sazeb, včetně odhadovaných prvků, které se výrazně odchylovaly od skutečných jednotkových sazeb;

32. bere na vědomí, že životopisy a prohlášení o zájmech členů správní rady nejsou zveřejňovány; vyzývá společný podnik, aby zveřejňoval životopisy a prohlášení o zájmech členů správní rady na základě rámce transparentnosti a zajistil k nim uživatelsky vstřícný přístup.